

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/235/2019
Identifikačné číslo spisu:	3114206587
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2020
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:3114206587.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. I., trvale bytom v L. a 2/ Q. I., trvale bytom v I., oboch zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho 29, proti žalovanej INFINANCE CREDIT, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Jilemnického 2, o zaplatenie 4.250 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 20C/53/2014, o dovolaní žalobkyne 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 8. februára 2018 sp.zn. 19Co/38/2016, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie z a s t a v u j e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 18. septembra 2015 č.k. 20C 53/2014-71 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 4.240 € a „nahradit“ (správne i tu „zaplatiť“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) „trovy“ (správne „náhradu trov“) „právneho zastúpenia“ (správne „konania“) vo výške 1.445,87 € „do rúk právneho zástupcu“ žalobcov (hoci v tomto prípade ide o právnickú osobu, teda púhu právnu konštrukciu, u ktorej je všeobecne známou skutočnosťou, že žiadne ruky nemá), všetko do 15 dní (výrok I.) a vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len nižšie „súdy“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 8. februára 2018 sp.zn. 19Co/38/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (výrok I.) zmenil tak, že žalobu aj v tejto časti zamietol; vyslovil tiež, že „žalovaný“ (keď už, tak „žalovaná“, nakoľko tu malo ísť o obchodnú spoločnosť, teda právnickú osobu s právnou formou ženského rodu) má nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa 2/ dovolanie s návrhom, aby dovolací súd napádaný rozsudok zmenil potvrdením rozsudku súdu prvej inštancie s priznaním tiež obom žalobcom nároku na náhradu trov konania; eventuálne navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

4. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“), vidiac tvrdenú tzv. zmätočnosťnú vadu v nedostatočnosti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa podľa nej iba všeobecne vysporiadal s dôvodmi svojho rozhodnutia a nedal odpovede na základné skutkové otázky namietané stranami, ktoré objektívne spochybňovali právne závery a postup prvoinštančného súdu (čo dovolateľka považuje za prejav arbitrárnosti /nepreskúmateľnosti/).

5. Dovolanie je potom podľa dovolateľky prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým došlo ku zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky začiatku a skončenia plynutia premľacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá otázka je dovolacím súdom podľa dovolateľky rozhodovaná rozdielne. Dovolateľka sa nestotožňuje s právnym posúdením veci v rozsudku odvolacieho súdu (konkrétne v bodoch 15. - 19. jeho odôvodnenia) a má za to, že vo veci konajúci súd k týmto záverom dospel na základe nesprávneho právneho posúdenia, v dôsledku čoho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval príslušnú právnu normu (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka - zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“); upozorňujúc v tejto súvislosti na nejednotný prístup odvolacieho súdu k riešeniu otázky začiatku plynutia subjektívnej premľacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia (poukaz na rozhodnutia z konaní najvyššieho súdu sp.zn. 3Cdo 169/2017 a 5Cdo 121/ 2009).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) ešte pred tým, ako mohol pristúpiť k preskúmaniu dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu, zisťoval, či sú splnené procesné podmienky, za ktorých môže vo veci konať.

7. Z výpisu z vložky č. 108235/B oddielu Sro obchodného registra vedeného Okresným súdom Bratislava I vyplýva, že žalovaná z prejednávanej veci, teda obchodná spoločnosť INFINANCE CREDIT, s.r.o., IČO: 44 732 911, sídliaca pôvodne v Trenčíne na Jilemnického 2 (od 21. apríla 2009 do 14. decembra 2015) a neskôr presídlená do Modry na Okružnú 3239 (od 15. decembra 2015 do 12. februára 2016), bola po zrušení 21. januára 2016 z obchodného registra vymazaná dňom 13. februára 2016.

8. Dôvodom, pre ktorý sa tak stalo, bolo jej zlúčenie s inou obchodnou spoločnosťou GORALE s.r.o., IČO: 47 904 119, so sídlom v Modre, Okružná 3239. Stav právneho nástupníctva tejto spoločnosti po žalovanej trval ale necelého štvrt' roka, keďže z výpisu z vložky č. 106293/B oddielu Sro obchodného registra vedeného Okresným súdom Bratislava I vyplýva, že aj obchodná spoločnosť GORALE s.r.o. (od svojho vzniku 17. septembra 2014 do 28. augusta 2015 zapísaná pod obchodným menom GARELO s.r.o., v rovnakom období sídliaca v Topoľčanoch na Margarétovej 2646/5 a v obchodnom registri zapísaná ako právny nástupca celkom 13 spoločností s ručením obmedzeným) bola po zrušení 28. apríla 2016 vymazaná z obchodného registra 12. mája 2016. I v tomto prípade sa dôvodom zrušenia a následného tzv. dobrovoľného výmazu stalo zlúčenie, tentoraz s obchodnou spoločnosťou ALEXANDRA & BV, s.r.o., IČO: 44 167 326, naposledy sídliacou v Bratislave - mestskej časti Staré mesto, Zámocká 22. Z výpisu z vložky č. 54115/B oddielu Sro obchodného registra vedeného Okresným súdom Bratislava I vyplýva, že i táto obchodná spoločnosť (od svojho vzniku 26. augusta 2008 do 26. apríla 2010 sídliaca v Bratislave na Černyševského 26 a v obchodnom registri zapísaná ako právny nástupca celkom 90 spoločností s ručením obmedzeným) bola po zrušení 31. októbra 2017 vymazaná z obchodného registra 11. apríla 2018 a aj tu sa dôvodom jej zrušenia a následného tzv. dobrovoľného výmazu stalo zlúčenie s takto už v poradí tretím právnym nástupcom žalovanej, ktorým sa stala obchodná spoločnosť Eurotransfer, spol. s r.o., IČO: 31 722 261, so sídlom v Bratislave - mestskej časti Ružinov, Trenčianska 53.

9. Napokon z výpisu z vložky č. 78460/B oddielu Sro obchodného registra vedeného Okresným súdom Bratislava I vyplýva (okrem dopracovania sa tam zapísanou spoločnosťou, vzniknutou 12. februára 1996 k jej ostatnému sídlu v dôsledku jej štyroch presídlení 1. z pôvodného sídla na Tatranskej 3 v

Smižanoch na rovnakú ulicu s orientačným číslom 95 od 2. júla 2001, 2. následne na Starosaskú 11 v Spišskej Novej Vsi od 7. mája 2009, 3. odtiaľ na E. F. Scherera 4803/10 v Piešťanoch od 21. januára 2010 a 4. do ostatného zapísaného sídla od 3. novembra 2011), že uznesením Okresného súdu Bratislava I z 13. augusta 2019 č.k. 37K/ 73/2018-266, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. septembra 2019, súd vyhlásil na majetok dlžníka v osobe obchodnej spoločnosti Eurotransfer, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Trenčianska 53, IČO: 31 722 261 konkurz a ustanovil jej správcu, čím sa táto právna nástupkyňa žalovanej stala úpadkyňou.

10. Z obsahu spisu je potom zrejmé, že na odvolanie žalovanej z 13. novembra 2015 bol spis súdom prvej inštancie predložený odvolaciemu súdu 27. januára 2016 (č.l. 88) a odvolací súd o odvolaní rozhodol rozsudkom z 8. februára 2018 (č.l. 94), ktorý podľa príslušnej doložky nadobudol právoplatnosť 22. februára 2018 (?). V rozsudku odvolacieho súdu je ako žalovaná uvedená obchodná spoločnosť INFINANCE CREDIT s.r.o., IČO: 44 732 911, hoci nielen ona, ale i jej prvá a druhá právna nástupkyňa zhora boli v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu už zrušené (a žalovaná i jej prvá právna nástupkyňa dokonca už i vymazané z obchodného registra). Dovolanie označujúce strany sporu spôsobom prevzatým z rozsudku odvolacieho súdu bolo potom prvoinštančnému súdu doručené 23. apríla 2018, najvyššiemu súdu spolu so spisom predložené po prvý raz 18. júna 2018 a opakovane po doplnení originálu splnomocnenia pre právnu zástupkyňu dovolateľky 21. novembra 2019, teda ako vyplýva z vyššie uvedeného, pomerne dlhý čas po zániku žalovanej aj všetkých jej právnych nástupkýň s výnimkou tej ostatnej, u ktorej sa tak ale stalo po vyhlásení konkurzu na jej majetok.

11. Procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 C.s.p.). Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 O.z.). Právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo iného zákonom určeného registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje ich vznik inak (§ 19 ods. 2 O.z.). Právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak (§ 20a ods. 2 O.z.).

12. Podľa § 161 ods. 1 C.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Medzi základné procesné podmienky, ktoré má súd povinnosť skúmať aj bez návrhu v priebehu celého konania, patrí aj civilno-procesná subjektivita, t.j. spôsobilosť byť stranou sporu (v minulosti a dnes v mimosporovom konaní účastníkom konania). Táto spôsobilosť je zásadne konštruovaná tak, že sa prekrýva s hmotnoprávnou subjektivitou vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda so samotnou existenciou subjektu, ktorému má patriť.

13. Ak ide o taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 161 ods. 2 C.s.p.). Ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví (§ 62 C.s.p.). Ak strana zanikne počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd rozhodne, že v konaní pokračuje s jej právnym nástupcom a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví (§ 64 C.s.p.).

14. Z práve odcitovaných ustanovení vyplýva (o.i.) rozdiel medzi situáciou, v ktorej k stavu neexistencie (straty) procesnej subjektivity príde ešte pred začatím konania a inou situáciou, v ktorej sa tak stane až počas konania (a zároveň ešte skôr, než konanie právoplatne skončilo). V prvom prípade ide o neodstrániteľnú prekážku konania, v dôsledku ktorej súd nemá inú možnosť, než konanie (bez ďalšieho) zastaviť (podľa § 62 C.s.p.). V druhom naopak v konaní pokračovať môže, podmienkou je tu ale existencia právneho nástupcu počas konania zaniknutej strany sporu (v opačnom prípade musí dôjsť k zastaveniu konania, avšak podľa § 64 C.s.p. alinea druhá); vydanie rozhodnutia, ktorým súd do konania zapojí takéhoto právneho nástupcu (spravidla dediča fyzickej osoby alebo právneho nástupcu právnickej osoby) a následné konanie a aj vydanie konečného rozhodnutia za účasti takto zmeneného okruhu pôvodných strán sporu (pričom k vydaniu rozhodnutia o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom tu môže dôjsť podľa okolností prípadu aj opakovane).

15. V danej veci na strane žalovanej vystupovala spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra (§ 68 ods. 1 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení

neskorších doplnení). Obchodná spoločnosť INFINANCE CREDIT, s.r.o. bola 13. februára 2016 vymazaná z obchodného registra, avšak odvolací súd s touto naďalej vo veci konal a proti nej i rozhodol napriek skutočnosti, že jej právnou nástupkyňou sa stala (a v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu bola) obchodná spoločnosť ALEXANDRA & BV, s.r.o., ktorá tak mala vstúpiť (avšak v dôsledku absencie rozhodnutia odvolacieho súdu nevstúpila) do procesnoprávneho postavenia zaniknutej žalovanej. Spoločnosť INFINANCE CREDIT, s.r.o. stratila výmazom z obchodného registra procesnú subjektivitu a vydanie za jej účasti akéhokoľvek rozhodnutia vo veci samej bolo vylúčené. Priestor na nápravu postupu odvolacieho súdu, ktorý bol s práve uvedeným nesúladný, však v rozhodujúcej miere závisel od toho, ako bude osoba takýmto rozhodnutím dotknutá, čiže dovolateľka (resp. aj žalobca 1/ ako ďalšia osoba s procesnou subjektivitou, rovnako vykázaná rozhodnutím odvolacieho súdu do pozície neúspešnej strany sporu), proti takému postupu a jej nevyhovujúcemu rozhodnutiu v odvolacom konaní brojiť. V tejto súvislosti je dôležité opätovne zdôrazniť, že k strate procesnej spôsobilosti pôvodnej žalovanej došlo ešte pred začatím dovolacieho konania, kedy je povinnosťou súdu zo zákona konanie zastaviť z dôvodu existencie neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky konania.

16. Podľa § 420 písm. b/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.

17. Podľa § 440 C.s.p. je ale dovolací súd dovolacími dôvodmi viazaný. Súčasná právna úprava tak neumožňuje dovolaciemu súdu prihliadať na vady zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. ex offio (z tzv. úradnej povinnosti), ale odstraňovanie nedostatkov rozhodnutia, či konania mu predchádzajúceho je v dispozícii strán sporu.

18. Ak teda dovolateľka označila v dovolaní ako svoju procesnú súperku v tom čase už neexistujúcu obchodnú spoločnosť (hoci tu bola možnosť výlučne pre účely spriechodnenia prejednávania veci v dovolacom konaní dovolanie nasmerovať proti ostatnej právnej nástupkyňi pôvodnej žalovanej a v dôvodoch podania opísať už vyššie priblížené zmeny a im zodpovedajúce opomenutia odvolacieho súdu, nútiace iniciátora dovolacieho konania k takémuto nepochybne nie celkom štandardnému počínaniu, spôsobujúcemu tiež stav formálnej nezhody žalovanej v dovolacom konaní s osobou, voči ktorej prebiehalo konanie pred nižšími súdmi) a dôvody prípustnosti dovolania obmedzila na tie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., teda dovolaním neuplatnila aj tu sa doslova núkajúci (a reálne existujúci) dôvod zmätočnosti v zmysle § 420 písm. b/ C.s.p.; spôsobilá tým na jednej strane zaťaženie dovolacieho konania neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho pokračovaniu a na strane druhej tiež znemožnila dovolaciemu súdu pristúpiť k reparácii odvolacím súdom zapríčineného stavu, pri ktorom konanie pred nižšími súdmi skončilo (napriek rozhodnutiu rozsudkom) bez vydania vykonateľného rozhodnutia, ktoré sa navyše mohlo stať právoplatným len formálne (doručením rozsudku odvolacieho súdu osobám s procesnou subjektivitou) a nie aj materiálne (práve pre stav právnej nedoručiteľnosti žalovanej, s ktorou konal a voči ktorej i rozhodol odvolací súd).

19. Za takéhoto stavu vecí ale dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dovolacie konanie podľa § 62 C.s.p. v spojení s § 438 ods. 1 rovnakého zákona zastaviť. So zreteľom na takýto výsledok dovolacieho konania sa už nezaoberal (nemohol zaoberať) vecnou správnosťou dovolaním napádaného rozhodnutia.

20. Zastavenie dovolacieho konania zavinila postupom opísaným vyššie dovolateľka a principiálne by to tak bola ona, komu by vznikla povinnosť na náhradu trov dovolacieho konania druhej strany sporu. Pretože ale žalovanou od začatia dovolacieho konania až do jeho skončenia ostala už zaniknutá právnická osoba, teda „osoba“ bez procesnej subjektivity, priznanie jej náhrady neprichádzalo do úvahy a práve to bol dôvod nemožnosti dovolacieho súdu o trovách dovolacieho konania rozhodnúť akýmkoľvek zákonom rešpektujúcim spôsobom, pre ktorý v tomto uznesení výrok o trovách dovolacieho konania absentuje.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.